

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: »Den etiske og den etisk-religieuse Meddelelses Dialektik«

Citation: Kierkegaard, Søren: "»Den etiske og den etisk-religieuse Meddelelses Dialektik«", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 , s. 2v. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p364-txt-shoot-id44dc211d-47e4-4252-a037-9ade196dce0a.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Indledning.

Dersom man concentreret i eet eneste Ord skulde betegne den nyere Philosophies Forvirring især siden den Tid da den, for at minde om et Stikord forlød Kants »ærlige Vei«, og, om jeg saa tør sige gav de bekjendte 100 Rbd. til for at blive theocentrisk: saa veed jeg intet mere betegnende end at den er uredelig. Og dersom Videnskaben skal være Slægtens Øie, hvilken Forvirring maa der da ikke være i Slægten naar Øiet forvirres. Men skulde man betegne den moderne Tids Forvirring, da veed jeg igjen intet mere betegnend[e] Ord, end: den er uredelig.

Uredelighed! Dog ønsker jeg strax at gjøre det tydeligt, hvorledes dette skal forstaaes og med hvilken Ret det saa kan siges. Ved Uredelighed tænker man maaskee først paa forsættigt Bedrag. Og i denne Forstand er det egl. ikke man kunde kalde Tiden uredelig, det er snarere et Spørgsmaal om Tiden ikke i den Grad er forvirret, at forsættigt Bedrag^a egl. er gaaet af Brug. Indskrænkede Msk, Romanlæsere, unge Piger i en vis Alder have gjerne en phantastisk Forestilling om, at der i Livet rundt omkring ere saadan skumle Karle, Hyklere, Jesuiter, Forførere o: s: v.: Denne Forestilling er som oftest Phantasie. En virkelig Hykler er et meget sjeldent Syn især i disse Tider, thi en virkelig Hykler er et Charakter-Msk. Derimod flourer et andet Art Bedrag, Selvbedraget, hvorom der dog sjeldent tales.

At betegne Selvbedraget som Uredelighed er vistnok sprogligt aldeles i sin Orden. Hyklere kan meget godt gjøre sig selv Rede for sin Uredelighed, men den Selvbedragne er i et Vilderede, og da man aldrig uden Skyld er i Selvbedragets Vilderede med sig selv og om sig selv, saa er det just rigtigt at bruge Ordet Uredelighed herom. Lad os tænke os et hvad man maatte kalde i sig selv forjadt Individ, der har begyndt paa sytten Ting, men Intet fuldført, veed Beskeed om alt Muligt for det Løse men om Intet til Gavns, har 17 Gange fattet Forsæt for sit Liv og sytten Gange forandret, og ved denne bestandige Jadsken, fordi han dog tillige oprindeligen har været begavet og mange Gange tumultuarisk arbeidet flittigt, drevet til at kunne tale om alt Muligt, og som oftest saaledes at det ret vel lader sig høre: saa har vi i et saadant Individ et Exempel paa den sørgeligste og forfærdeligste, og dog tilsyneladende saa undskydelige ja saa glimrende Uredelighed.

Et Liv kan være begyndt inden for saa mange Forudsætninger, og derpaa strax combinere disse i saa uoverskuelige Forviklinger, at det er umuligt at hitte Rede deri: et saadant Liv er ogsaa Uredelighed. Det er i denne Forstand man maa tale om den moderne Tids Uredelighed, og vi kan derfor ogsaa indtil videre sætte et andet et mildere Udtryk isteden: den moderne Tids Mangel paa Naivetet. Det er

a - og Sandheden

[b] Det Naive og det Traditionelle; det Tillærte.

[c] saaledes hører der allerede Naivetet til for i enhver Alder af sit Liv at kunne gjøre den socratiske Distinction mell. hvad man forstaaer og hvad man ikke forstaaer.

ingenlunde et Tegn paa Modenhed, at man ganske har ophørt at være naiv, endnu mindre er det en naturlig msklig Existents at man aldrig har været det. Til en sund og redelig Msk.-Existents hører bestandigt indtil det Sidste et vist Moment af Naivitet.

Dog siger man maaskee, ja hvorledes passer dette paa en heel Generation; Oldtiden var naiv, men det følger af sig selv at den moderne Tid ikke kan være det. Men her staaer vi netop ved den moderne Tids Uredelighed. Den nyere Videnskab har villet lære os, og vi have alle kun lært altfor meget af den, at afskaffe Individualitets Kategorien og sætte Generationen. Denne $\pi\rho\omega\tau\omicron\nu\ \psi\epsilon\upsilon\delta\omicron\varsigma$ er det der har bragt en Uro, en Hasten ind i Tilværelsen, som gjør et rædsomt Vilderede uundgaaeligt, og forsaavidt ogsaa Uredeligheden. Men hvad der nu lyder som det bittreste Epigram over denne den moderne Tids Uredelighed er, at det netop er denne Tid, der for yderligere at fyre under Forvirringens Kjedel, har hittet paa, at ville have den Fortjeneste at begynde uden alle Forudsætninger. Der er intet Farligere end naar Tyven udgiver sig for Politiet, intet Farligere end naar en Radical-Cur slaaer feil og træder over i Sygdommens Interesse, Intet farligere end naar En er løben fast i Noget og siger: nu vil jeg gjøre en fortvivlet yderste Anstrængelse for at komme løs, og han saa med denne Fart løber sig endnu fastere. At Forudsætningerne før Hegel var voxet Mskene overhovedet, er klart nok; men saa ved Hjælp af dette grandiose Foretagende at bringe Forudsætningernes Forvirring til et endnu høiere: det er det allerfordærveligste deels fordi Forvirringen tiltog, og deels fordi man skjulte det for sig selv ved den Indbildning og det Sandsebedrag, at nu havde man engang for alle faaet Bugt med Forudsætningernes Vilderede. Der er vistnok intet Forfærdeligere end naar hvad der vækker Alles Forbauselse som et gigantisk Arbeide for at hæve Sygdommen – nærer Sygdommen: og Hegels uhyre Anstrængelse for at magte Forudsætningerne var netop paavirket af selve Forudsætningernes Tanke, var en kvantiterende Tilintetgjørelse, istedenfor en kvalitativ. I Forhold til en Tænkningens Forvirring ved Selvreflexion er Ethik det eneste Frelsende og Ethik forstod Hegel sig netop ikke paa. Men ethvert andet Lægemedel er kun Sygdommen velkomment, da det nærer den.

Istedenfor at sige om den moderne Tids Uredelighed at den er Mangel paa Naivitet, kunde man ogsaa sige den er Mangel paa Primitivitet, og dette Ord vil jeg helst dvæle ved.

Dersom jeg vilde tænke mig et Msk, der blev saaledes opdragen, og derpaa levede saaledes hen, at han aldrig fik noget Indtryk af sig selv, men altid levede sammenlignelsesviis: saa er dette et Exempel paa Uredelighed. Og dette er netop Forholdet i den nyere Tid. Generationens Historie gaaer sin Gang, det er sandt, men hver enkelt Individ skulde dog vel have sit primitive Indtryk af Tilværelsen – for at være Msk. Og som med ethvert Msk. saa ogsaa med enhver Tænker – for at være Tænker. Men den Tænker, der offerer sin Primitivitet ell. tilbagedriver den som man

tilbage driver et Foster, for i en Fart at blive forstaaet af sine Samtidige, og i en Fart at faae lidt Indflydelse og i en Fart at komme med i Generations-Toget, som nu just gaaer af: han er værre end den Pige som offerer sin Dyd for slet Vinding, og han synder virkelig mod Gud, og han er lige saa afskyeligt og ligesaadant et Umske, som den Moder, der driver Fosteret tilbage.

See, naar dette er saaledes, saa er Løsnet givet, saa er Uredeligheden løsladt, med hvert Secund stiger Forvirringen. Siden Hegel er det især blevet rædsomt, fordi han opdagede den historiserende Methode, som reent afskaffede al Primitivitet og egl. blot arrangerer. Hvilken Hasten, hvilken Forvirring som ved et Jordskjælv. Ynglinge, næsten Børn ere vidende om, hvor bedragerisk Alt er, og hvilket Intet det er at være et Msk, hvorledes Alt gjelder om at klamre sig til Generationen, følge med Tidens Fordringer, som dog i eet væk fluctuere. Saaledes bruser ell. syder Generations-Livet, uafbrudt, skjøndt det Hele er en Hvirvel, høres Signal-Skud, Klokke-Kimen, som betyder den Enkelte at nu, nu i dette Secund, skynd Dig, kast Alt fra Dig, Eftertanke, stille Besindelse, Evighedens beroligende Tanke, ell. kommer Du for sildig saa Du ikke kommer med i Generations-Expeditionen, som just nu gaaer af – og da, da, hvilken Rædsel. Ak, ja hvilken Rædsel. Og dog er Alt, Alt beregnet paa at nære den Forvirring denne vilde Jagts usalige Hasten. Meddel[el]ses-Midlerne blive fortræffeligere og fortræffeligere, der kan trykkes hurtigere og hurtigere, med utrolig Hurtighed – men Meddelelserne blive mere og mere travle og mere og mere forvirrende. Og vover Nogen, baade i Primitivitetens og i Guds Navn, at stemme sig imod da vee ham. Som den Enkelte er greben af Utaalmodighedens Hvirvel for strax at blive forstaaet, saaledes er Generationen herskesyg i at ville strax forstaae den Enkelte.

See det giver Uredelighed; Begreberne høre op, Sproget forvirres, man bekæmper hinanden paa kryds og paa tvert. Lykkeligere Vilkaar kan aldrig gives for alle Vrøvlhoveder, thi den almdl. Forvirring skjuler over deres Forvirrethed. Det er den gyldne Alder for Vrøvlhovederne.